

METODOLOGIA NAUK SPOŁECZNYCH
ĆWICZENIA – STUDIA NIESTACJONARNE
ROK AKADEMICKI 2008/2009
www.metodologianaukspolecznych.wordpress.com

1. Pojęcie wiedzy, nauki, metody i metodologii; pojęcia – podstawowe zagadnienia (4 g.)

Zagadnienia

- Działalność człowieka a nauka
- Rodzaje wiedzy
- Nauka a zdrowy rozsądek
- Wiedza potoczna a wiedza naukowa
- Pojęcie nauki, systematyka nauk, pojęcie naukowości
- Założenia nauki
- Nauki społeczne a wiedza potoczna

Literatura podstawowa

1. Wolpert Lewis, *Nienaturalna natura nauki*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 1996, s. 8-37.
2. Frankfort-Nachmias Chava, Nachmias David, *Metody badawcze w naukach społecznych*, Wyd. Zys i S-ka, Poznań 2001 s. 17-32.
3. Babbie Earl, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 27-39.

Literatura dodatkowa

1. Marczyk Geoffrey, DeMatteo David, Festinger David, *Essentials of Research Design and Methodology*, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2005, s. 4-21

2. Socjologia jako dyscyplina naukowa (2 g.)

Zagadnienia

- Okoliczności powstania socjologii jako nauki
- Swoistość przedmiotu i metody socjologicznej
- Miejsce socjologii między innymi naukami

Literatura podstawowa

1. • Nowak Stefan, Kłopoty z przedmiotem i zakresem socjologii, w: *Elementy Socjologii*, wybór tekstów pod red. Maria Bocheńska-Seweryn, Krystyna Kluzowa, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Katowice 1999, s. 19-22.
2. Kosiński Stanisław, Źródła i etapy rozwoju socjologii, w: *Elementy Socjologii*, wybór tekstów pod red. Maria Bocheńska-Seweryn, Krystyna Kluzowa, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Katowice 1999, s. 23-24.
3. Kosiński Stanisław, Czynniki opóźniające narodziny socjologii, w: *Elementy Socjologii*, wybór tekstów pod red. Maria Bocheńska-Seweryn, Krystyna Kluzowa, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Katowice 1999, s. 25-26.

4. Sztompka Piotr, Kryzys socjologii, czyli w poszukiwaniu nowego paradygmatu, w: *Elementy Socjologii*, wybór tekstów pod red. Maria Bocheńska-Seweryn, Krystyna Kluzowa, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Katowice 1999, s. 27-32.

dLiteratura dodatkowa

1. Dogan Matei, *Sociology Among the Social Sciences*, w: *Encyclopedia of Sociology – 2nd Edition*, vol. 5, pod red. Edgar F. Borgatta, Rhonda J.V. Montgomery, Macmillan Reference USA, Nowy Jork 2000, s. 2913-2926.
2. Thom Rene O naukowości nauk humanistycznych, w: *Człowiek w nauce współczesnej – rozmowy w Castel Gandolfo*, pod red. Krzysztof Michalski, Wydawnictwo Znak, Kraków 2006, s. 37-44.

3. Badania w naukach społecznych – podstawowe pojęcia (4 g.)

Zagadnienia

- Pojęcia
- Definicje
- Teorie
- Modele
- Teoria a badania
- Teorie dedukcyjne i teorie indukcyjne

Literatura podstawowa:

1. Frankfort-Nachmias Chava, Nachmias David, *Metody badawcze w naukach społecznych*, Wyd. Zys i S-ka, Poznań 2001 s. 42- 65.
2. Babbie Earl, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 66-83.
3. Karpiński Jakub, *Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych*, Wydawnictwo WSPiZ, Warszawa 2006, s. 156-161.

Literatura dodatkowa:

1. Pawłowski Tadeusz, *Tworzenie pojęć w naukach humanistycznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986, s. 9-52.

4. Przyczynowość w naukach społecznych (4 g.)

Zagadnienia:

- Determinizm a wolna wola
- Przyczynowość w naukach społecznych a przyczynowość w naukach przyrodniczych
- Przyczynowość w idiograficznych i nomotetycznych modelach wyjaśniania
- Kryteria przyczynowości
- Błędy w rozumowaniu na temat związków

Literatura podstawowa:

1. Babbie Earl, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 84-105.

Literatura dodatkowa:

1. Karpiński Jakub, *Przyczynowość w badaniach socjologicznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1985, s. 7-21.

5. Eksperyment (2 g.)

Zagadnienia:

- Eksperyment klasyczny – pojęcie, zasady przeprowadzania, składniki
- Inne odmiany schematów eksperymentalnych
- Przykłady eksperymentów
- Źródła nietrafności eksperymentu
- Eksperymenty naturalne
- Eksperymenty w naukach społecznych

Literatura podstawowa:

1. Babbie Earl, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 246-266.

Literatura dodatkowa:

1. Karpiński Jakub, *Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych*, Wydawnictwo WSPiZ, Warszawa 2006, s. 271-291

6. Paradygmaty w naukach społecznych (2 g.)

Zagadnienia

- Pojęcie paradygmatu
- Paradygmaty w naukach przyrodniczych
- Paradygmaty w naukach społecznych
- Szkoły w nauce

Literatura podstawowa

1. Babbie Earl, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 54-66.
2. Kuhn Thomas S., *Struktura rewolucji naukowych*, Fundacja Aletheia, Warszawa 2001, s. 277-299.

Literatura dodatkowa

1. Kuhn Thomas S., *Struktura rewolucji naukowych*, Fundacja Aletheia, Warszawa 2001.
2. Karpiński Jakub, *Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych*, Wydawnictwo WSPiZ, Warszawa 2006, s. 303-331.

7. Problem zapóźnienia nauk społecznych (4 g.)

- Problem zapóźnienia nauk społecznych
- Osobliwości nauk społecznych
- Rola doświadczenia wewnętrznego
- Socjologia ilościowa i socjologia jakościowa

Literatura podstawowa

1. Ossowski Stanisław, *O osobliwościach nauk społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s.131-175.

Literatura dodatkowa:

2. Popper Karl Rajmund, Jedność metody w naukach przyrodniczych i społecznych, w: *Badania empiryczne w socjologii*, t. I, Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie, Tyczyn 1997, s. 58-64.
3. Mokrzycki Edmund, Socjologia humanistyczna, w: *Badania empiryczne w socjologii*, t. I, Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie, Tyczyn 1997, s. 46-57.

8. Karla Rajmunda Poppera koncepcja nauk społecznych (2 g.)

Zagadnienia:

- problem demarkacji
- falsyfikacjonizm
- naturalizm i antynaturalizm w naukach społecznych
- historycyzm
- możliwość przewidywania zjawisk społecznych

Literatura podstawowa

1. Chmielewski Adam, *Wprowadzenie do filozofii Karla R. Poppera – wykłady dla studentów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1991, s. 5-22.
2. Popper Karl Rajmund, *Nęcza historycyzmu*, Wydawnictwo Krąg, Warszawa 1989.

Literatura dodatkowa:

1. Popper Karl R., *Logika odkrycia naukowego*, Fundacja Aletheia, Warszawa 2002.
2. Chmielewski Adam, *Filozofia Poppera – analiza krytyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2003

9. Fakt społeczny E. Durkheima (2 g.)

Zagadnienia:

- pojęcie faktu społecznego
- koncepcje metodologiczne E. Durkheima a szkoła Maxa Webera

Literatura podstawowa

1. Durkheim Emile, *Zasady metody socjologicznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000
2. Giddens Anthony, *Nowe zasady metody socjologicznej*, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2001, s. 185-228

10. Zaangażowanie i neutralność w koncepcji Norberta Eliasa (2 g.)

Zagadnienia:

- Kontinuum zaangażowanie-neutralność w praktyce badawczej
- Przyczyny zaangażowania i neutralności badaczy
- Zaangażowanie i neutralność w perspektywie nauk społecznych i przyrodniczych

Literatura podstawowa:

1. Elias Norbert, *Zaangażowanie i neutralność*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 86-137.

Literatura dodatkowa:

1. Norbert Elias, *Zaangażowanie i neutralność*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.

11. Fakt społeczny i kolektywy myślowe w koncepcji Ludwika Flecka (2 g.)

Zagadnienia:

- Fakt społeczny i kolektywy myślowe
- Społeczne tworzenie rzeczywistości
- Fakt jako rezultat określonego sposobu myślenia

Literatura podstawowa:

1. Sady Wojciech, *Fleck o społecznej naturze poznania*, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2000, s. 18-94.